

Bylae 1

[Vgl SDGO-verslag pt. 6]

SCENARIOBEPLANNING

**1. Hierdie dokument is 'n werksdokument wat deur Diensraad Gemeenteontwikkeling (SDGO) ontwikkel word om 'n bydrae te maak in die Sinode se scenariobeplanning. Die dokument fokus veral op sake wat gemeentes raak.*

**2. Die inligting wat in hierdie dokument gebruik word, is saamgestel uit inligting wat verkry is van Kerkspieël, die SDO en gemeentes en gesprekke met die metro-raad van Tshwane.*

**3. Die dokument sluit in:*

**3.1 agtergrond oor die speelveld wat verander het (hoe lyk ons/wie is ons?, Gereformeerde identiteit en Noordelike Sinode fokus);*

**3.2 hoe sien die praktyk daaruit (demografiese gegewens);*

**3.3 voorstelle met die oog op die toekoms.*

**4. Die dokument kan nie alles insluit nie maar het ten doel om gesprek rakende die genoemde sake te stimuleer.*

**5. Die saak waaroor dit hier gaan is nie net die versterking van die instituut van die Noordelike Sinode nie, maar om die instituut (sinode/kerk) te help skryf aan 'n missionêre plan waarin die kompleksiteit van 'n 21ste eeuse wêreld verreken word en waarin ons geroep word om as gelowiges toegewyd te leef. Ons wil gemeentes help om lidmate te help om as gelowiges in die wêreld/gemeenskap te leef.*

**6. In die opstel van die dokument word doelbewus wegbeweeg van teikendatums en teikengroepe. Ons werk eerder met 'n droom wat ons nog meer opgewonde kan maak vir die koninkrykswerk waarvoor ons geroep is.*

1. AGTERGROND

1.1 DIE MAKRO KONTEKS WAARBINNE DIE DEBAT GEVOER WORD

*1. Hierdie gesprek kan nie plaasvind as daar nie kortliks verwys word na die bestaande kragte en magte wat in die samelewing werk nie. Ons gebruik bestaande teorieë om te bevestig dat ons samelewing besig is om te verander. 'n Metafoor wat gebruik kan word: ons speel nie meer rugby op ons dorp se sportveld nie en dus 'n tuiswedstryd nie. Ons speel 'n vreemde sport op 'n dorp waarvan ons die naam nie kan uitspreek nie.

*2. Die volgende pogings of teorieë om die veranderende samelewing te omskryf, word dikwels gebruik:

1) *Modernisme en post-modernisme.* Dit is duidelik dat die karaktereenskappe van modernisme nog steeds diep ingegrawe is in die wyse waarop die kerk dink en doen. Post-modernisme, post-Christendom en globalisasie stel ander eise oor hoe ons dink en bedien. Byvoorbeeld: post-modernisme vra 'n ander stel vrae, waarop daar nie noodwendig antwoorde is nie, aan die kerk.

2) *Die generasieteorie.* Die generasieteorie behels dat die verskillende generasies dit moeilik vind om uit hul unieke manier van dink en doen uit te tree en dat hulle gevolglik sukkel om ander generasies as gelykwaardig te beskou.

3) *Verskillende tydperke.* Die Christelike era kan in vier tydperke onderskei word: die mondelingse- (0-1500nC), die drukkers- (1500 -1950 nC), die uitsaai- (1950 -2010 nC) en laastens die digitale era (vanaf 2010 nC - ?). Die drukkertydperk ("alles word beheer") het nog steeds die grootste invloed op ons samelewing. Die uitsaaitydperk se kerkgeboue (groot geboue) staan as bakens van hierdie tydperk. Die digitale tydperk se invloed kan reeds bespeur word in die samevoeging in eredienste van verskeie tydperke (stiltes, kleiner groepe wat saam aanbid, orkeste, stolas en deelname van lidmate in die diens).

4) *Die teorie van dekonstruksie.* Persone wat die teorie verstaan, beweer dat die strukture soos dit tans daar uitsien baie naby aan inploffing is.

1.2 SOSIO POLITIEKE OMSTANDIGHED E WAARBINNE ONS KERK MOET WEES

Die sosio politieke omstandighede waarbinne gemeentes as gemeente moet funksioneer verander daaglik. Die politieke verandering wat gepaardgaan met regstellende aksie, misdaad (waaronder geweldsmisdaad en korrupsie) het ons gemeenskappe in mindere of meerdere mate gevange geneem. Voeg hierby die groter kulturele veranderings van 'n politieke oorgang en 'n skuif van modernisme na postmodernisme en 'n mens sou tereg kon praat van die perfekte storm waarbinne die kerk kerk moet wees.

1.3 SAMEVATTING

Dit is duidelik dat die speelveld verander het. Daar sal 'n sensitiviteit ontwikkel moet word om in die taal wat ons met mekaar praat, mekaar te kan hoor (byvoorbeeld puriteinse afrikaans teenoor sms afrikaans). 'n Groot gevaar is dat ons dieselfde taal praat maar verskillende inhoude gee aan begrippe wat ons gebruik. 'n Goeie voorbeeld is te vind in die woorde "kerk" en "evangelisasie".

2. HOE LYK ONS? WIE IS ONS?

2.1 GEREFORMEERDE IDENTITEIT

Dit is duidelik dat nie net diversiteit as 'n gegewe aanvaar moet word nie maar dat ons die tempo van konstante verandering in ons beplanning in ag sal moet neem. Waaroor sal ons moet duidelikheid kry? Wat is ons identiteit? Watter waardes wil ons bevorder? 'n Eerlike besinning oor ons Gereformeerde identiteit is 'n goeie vertrekpunt.

2.1.1 Gereformeerde identiteit

Die afgelope paar jaar het die NG kerk 'n proses deurgemaak waarin diversiteit as positiewe werklikheid leer ken is. Ons is nie meer 'n kerk waar alles orals dieselfde is nie. Eenvormigheid is nie die ding wat ons bymekaar hou nie. Wat nou belangrik is, is om te vra of daar binne hierdie werklikheid van diversiteit iewers 'n gemeenskaplike kern is, 'n kern wat kan help dat die diversiteit tog nie sonder eenheid sal wees nie. Die vraag is: Is daar 'n kampvuur waar rondom 'n diverse klomp mense kan hande vat en warm harte beleef? Ja, verseker! Wanneer die NG Kerk oor 'n kernidentiteit helderheid het, kan die diversiteit nie net verdra word nie, maar as deel van die kerk se rykdom gevier word! (Algemene Sinode 2007: verslag oor Gereformeerde Identiteit).

2.1.2 Dit hou ons bymekaar

As Gereformeerdes maak ons nie daarop aanspraak dat ons die volle waarheid by ons het nie. Maar oor die volgende sake voel ons regtig sterk en dit lê in die hart van ons verstaan van die evangelie. 'n Mens sou met 'n sketsie dit so kon voorstel (Algemene sinode 2007: verslag oor Gereformeerde Identiteit)

Een van die waardes wat ons graag wil vestig saam met *gereformeerde identiteit* is ook ons *gereformeerde integriteit*.

2.2 NOORDELIKE SINODE SE KERNWAARDES

Die Noordelike sinode het reeds in 2003 die volgende kernwaardes en kernbesigheid geformuleer.

2.2.1 Kernwaardes

Ons werk volgens die volgende kernwaardes:

- *1. *Godgefokus:* Die verhouding met God Drie-enig rig ons verhoudings met mekaar en met die wêreld.
- *2. *Skrif- en belydenisgedrewe:* Enige besluitneming moet gegrond wees op die Skrif en die belydenis van die NG Kerk. Hierdie saamsoek na die wil van God vind in kerkverband plaas.
- *3. *Diens- en verhoudingsgedrewe:* Ons verhouding met mekaar, die breë kerkgemeenskap en die wêreld word voortdurend deur diens opgebou en bevorder. Ons verstaan hiervan maak die uitbou van vennootskappe dringend noodsaaklik.
- *4. *Erkenning van verskeidenheid:* Ons het 'n sensitiviteit vir die veranderende omstandighede waarin gemeentes en lidmate van die NG Kerk lewe en funksioneer. Die verskeidenheid tussen gemeentes, geslagte, generasies, kulture en persoonlikhede word erken. Op hierdie wyse word met liefde ruimte geskep vir opbouwende verhoudings.
- *5. *Benutting van Godgegewe gawes in mense:* Die werksaamhede van die sinode gee erkenning aan die gawes van leiers en lidmate. Dit beteken dat leiers ruimte gegee word om kreatief leiding te neem en lidmate om hulle gawes met vreugde uit te leef.

2.2.2 Kernbesigheid

Ons wil die waardes werklikheid laat word binne die volgende kernaksies:

- *1. 'n Sinodesitting waartydens verhoudingsbou, visionering en besluitneming plaasvind.
- *2. Die daarstel van strukture wat ringe, gemeentes, leraars en ander geestelike leiers ondersteun sodat gemeentes voluit gemeente kan wees en 'n verskil kan maak.
- *3. Administrasie, kommunikasie en bemaking wat koste-effektief en doelmatig funksioneer.
- *4. Leiers wat verantwoordelik saamwerk aan gesamentlike fokusareas wat deur die sinode bepaal is.

2.2.3 Fokusareas

Teen die agtergrond van ons kernwaardes en kernbesigheid wil ons op die uitbou van die volgende areas konsentreer:

- *1. 'n Aktiewe uitreikbediening
- *2. 'n Relevante deernisbediening
- *3. Doelgerigte predikantebegeleiding
- *4. Effektiewe ringe
- *5. Die openbare beeld van die NG Kerk
- *6. Gemeente-ontwikkeling
- *7. Teologiese refleksie.

2.3 GESTUURD WEES

Omdat *missionêr* 'n term is wat gebruik word om 'n bepaalde historiese verstaan van sending te beskryf verkies die ons om eerder te praat van *gestuurd wees*. "Om gestuurd te wees eerder as om bloot 'n missie te hê, is nie soseer daarop gefokus om mense in die kerk (die een of ander identifiseerbare gebou) te kry nie, maar om die kerk te wees in die doodgewone lewe tussen en saam met vriende, bure, kollegas vreemdelinge (Keifert 2007:22)".

2.4 GELOOFSPRAKTYKE

Hirsch en Niemandt wys daarop dat die kerk in wese geroep is om missionêr te wees:

- *1. "What we need now is a new set of tools. "A new "paradigm" – a new vision of reality: a fundamental change in our thoughts, perceptions, and values, especially as they relate to our view of the church and mission" (Hirsch 2006:17).
- *2. Om die kerk te help om roeping (missionêre gerigtheid) uit te leef beskryf Niemandt (2007:62) die volgende 'geloofspraktyke' wat beoefen kan word:
 - 1) Identifiseer met die lewe van Jesus Christus en fokus sterk op die koninkryk van God.
 - 2) Transformeer die sêkulere lewe deur afstand te doen van die skeiding tussen geestelike en die fisiese.
 - 3) Beklemtoon kerklike gemeenskap.
 - 4) Openheid teenoor vreemdelinge.
 - 5) Oorvloedige diensbaarheid sonder bymotiewe.
 - 6) Deelname deur gemeentede.
 - 7) Klem op kreatiwiteit.
 - 8) Leierskap deur netwerke en nie deur hiërargiese strukture nie.
 - 9) Antieke geloofswaarhede in 'n byderwetse kleed.

2.5 SAMEVATTING

Bogenoemde is 'n kort samevatting van die Algemene Sinode wat rigting gee oor ons gereformeerde identiteit, die Noordelike Sinode se kernwaardes en kernbesigheid en 'n verwysing na 'ou waarhede wat nuut verpak word' met die verwysing van Hirsch en Niemandt se 9 geloofspraktyke. Die belangrikheid van *gestuurd wees* en *koninkryk van God* as twee dinamiese waardes wat vir effektiewe gemeentewees onontbeerlik is, is opvallend.

2.6 AANBEVELING: VOORTGESETTE BESINNING

Die sinode gee opdrag aan die Sinodale Diensraad Gemeenteontwikkeling om in samewerking met ander diensrade, ringe en gemeentes voort te gaan met die gesprek om in die kompleksiteit van 'n 21ste-eeuse wêreld 'n missionêre plan uit te werk waarin gemeentes en lidmate geroep word om as gelowiges in die wêreld/gemeenskap te leef.

3. HOE SIEN DIE PRAKTYK DAARUIT

3.1 SINODAAL: DEMOGRAFIESE GEGEWENS

Wat is tans aan die gebeur in die Noordelike sinode

- *1. 12 (11%) Gemeentes se lidmaattal is minder as 300 lidmate
- *2. 8 (7%) gemeentes het nie 'n predikant nie
- *3. 65% van gemeentes is een/twee man gemeentes
- *4. 22 (21%) gemeentes se inkomste is minder as R550 000 pj.
- *5. 15 gemeentes kon die afgelope 4 jaar minder as 40% dra-vermoë bekostig

3.2 GROEIPUNTE

'n Groeipunt beteken nie net die verdigting wat met 'n nuwe ontwikkeling gepaard gaan nie. Dit beteken ook druk op 'n bestaande gemeente wat veroorsaak word deur veranderende omstandighede.

3.2.1 Bestaande gemeentes

Die verandering van getalle (lidmate word minder) en die predikantespan (byvoorbeeld poste wat om welke rede nie gevul kan word nie) is van die redes waarom die bediening in hierdie gemeentes onder druk kom.

3.2.2 Nuwe gemeenteontwikkeling (alternatiewe bediening)

Nuwe gemeenteontwikkeling geskied waar daar uitbreidings in bepaalde gemeentes se grense plaasvind. Voorbeelde is Hartbeespoortdam (ontspanningswaarde), Rustenburg/Brits (myn ontwikkeling), Mokopane en Polokwane (mynontwikkeling), Lepallale (Ellisras) (steenkol kragentrales) en in Pretoria - Centurion, Montana en Pretoria Noord (uitbreidings).

3.3 TEOLOGIESE GESPREK

3.3.1 Hierdie is nie net die belangrikste maar ook die noodsaaklikste gesprek en moet veral gaan om

- *1. die hele saak rondom Skrifhantering, (hermeneutiek – hoe lees en verstaan ons die Bybel);
- *2. die gesprek oor ekklesiologie (werk ons vanuit christologie waarop ekklesiologie en dan die missiologie volg, of is ons vertrekpunt christologie dan missiologie en dan ekklesiologie?);
- *3. die vraag oor wat missiologie werklik is (is dit 'n bediening of die wese van die christelike lewe?).

3.3.2 Hierdie gesprek moet met *vertroue, deernis, openheid en leerbaarheid* plaasvind. As ons hierdie waardes nie koester nie gaan die verskillende spiritualiteite wat 'n werklikheid in ons sinodale gebied is, nie geakkomodeer word nie. In die kollektiewe saamdink van verskillende spiritualiteite is daar 'n verrykning vir die kerk. Hierdie waardes moet bydra dat gesprekke openlik en eerlik kan plaasvind sonder dat iemand geëtiketteer word.

4. PAD VORENTOE

Gegewe die omgewing wat konstant verander, ons gereformeerde identiteit, waardes en die syfers/werklikheid van wat tans aan die gebeur is, bly die groot vraag: hoe gaan ons hierdie massiewe veranderings oorleef? *"Die belangrikste vraag is of die kerk weer by die punt kan kom waar sy missiënêre roeping belangriker word as die vraag na sy voortbestaan"* (Niemandt 2007: 44).

In die besinning oor die pad vorentoe sal daar op die vier sake gefokus word: demografiese gegewens, groeipunte, teologiese gesprek en kerkverband.

4.1 DEMOGRAFIESE GEGEWENS

4.1.1 Bestaande gemeentes

Daar is reeds daarop gewys dat daar 'n beduidende persentasie gemeentes is wat hul bedieningsmodel sal moet evalueer. Van die belangrike vrae wat gevra moet word, is:

- *1. As 12 (11%) gemeentes se lidmaattal is minder as 300 lidmate is – hoe dink ons oor die toekoms van die gemeentes?
- *2. 8 (7%) gemeentes het nie 'n predikant nie. Is ons gerat vir die tipe ontwikkeling? Help die Kerkorde ons om innoverende besluite te neem?
- *3. 65% van gemeentes is een/twee man gemeentes. Beteken dit dat ons hier te doen het met natuurlike gemeentegrootte, bedieningskoste of tradisionele NG bedieningsstyl?
- *4. 22 (21%) gemeentes se inkomste is minder as R550 000 per jaar. Alhoewel finansies nie alles sê nie beteken dit dat - behalwe die 8 gemeentes wat nie 'n predikant het nie - daar 'n verdere 14 gemeentes is wat nie die inkomste het om een te kan bekostig nie. Watter van hierdie gemeentes behoort deur die ring/sinode gehelp te word, watter behoort samewerkingsooreenkomste of bedieningsaanpassing te maak of by ander gemeentes ingelyf te word?
- *5. 15 gemeentes kon die afgelope 4 jaar minder as 40% dra-vermoë bekostig. Die sinode subsidieer hierdie gemeentes indirek. Die groot vraag is of ons hier met 'n demografiese verskuiwing of 'n behoefte na bedieningshulp te doen het.

4.1.2 Vakante gemeentes

In ons sinode is daar 8 (7%) gemeentes wat nie 'n predikant het nie. Moet die sinode nie in samewerking met die ringe waarbinne hierdie gemeentes ressorteer ondersoek doen en saam besluit wat die beste vir die bediening is nie?

Uit gesprekke met ander sinodes lei ons af dat hierdie tendens (vakatures as gevolg van 'n tekort aan predikante) eerder gaan toeneem as afneem. Poste gaan al hoe minder gevul word as gevolg van 'n gebrek aan teologiese studente wat afstudeer. Daar sal gekyk moet word na brugpredikante en 'n aflosstelsel wat gebruik kan word om die uitdagings aan te spreek. 'n Nuwe tendens wat hiermee saam ondersoek moet word, is entrepreneur predikante asook die vraag of bestaande ooreenkomste voorsiening maak/moet maak vir predikante wat 'n winsgewende stokperdjie beoefen.

4.1.3 Gemeentes wat eenword

Daar is gemeentes wat tans ernstig besin oor eenwording. Ons sal moet seker maak dat hierdie proses se goed verloop.

4.1.4 Finansiële uitdaging

Een van die take van die diensraad SDO is om op gereelde basis gekontroleerde syfers (demografiese sowel as finansiële) van die sinode saam te stel. Hierdie syfers vertel 'n unieke verhaal van wat in die sinode aan die gang is. So byvoorbeeld kan gesien word met watter persentasie bedieningskoste deur die jare gegroei het en of dit tred hou met die groei in inkomste van gemeentes.

4.2 GROEIPUNTE

Tans word 5 groeipunte geïdentifiseer: Centurion, Montana, Rustenburg, Polokwane/Mokopane en Lepallale/Ellisras

Die sinode sal duidelikheid moet kry oor kerkplanting. Aan die een kant is daar diegene wat kerkplanting as deel van die funksionering van die ring, in samewerking met die gemeente in wie se geografiese gebied daar kerk geplant moet word, beskou, terwyl die vraag aan die anderkant met reg gevra word of kerkplanting nog enigsins op die tafel is. Die argument hiermee is dan, of daar in die gebied/e waar kerkplanting dan moet plaasvind nie 'n bestaande gemeente is wat net gehelp moet word deur die bestaande bedieningsstrukture aan te pas nie.

4.3 TEOLOGIESE GESPREK

Die gesprek moet plaasvind met geleenthede waar dit pastoraal 'oopgemaak' en weer 'toegemaak' kan word en predikante/lidmate wat deelneem moet nie blootgestel word deur sekere etikette om te hang nie.

4.4 KERKVERBAND

Indien ons die Bybelse beginsel van *ecclesia completa* aanvaar sou die noodwendige wees om werksaamhede na gemeentes af te wentel. Die ring sou dan organisatories gemeentes help om in die lig van huidige omstandighede en plaaslike behoeftes hulle roeping te kan uitleef. Die plaaslike gemeente is die kerk van Jesus Christus en aanvaar verantwoordelikheid vir alle dienswerk.

4.4.1 Ringe

Ringe kan organisatories gemeentes help om in die lig van huidige omstandighede en plaaslike behoeftes hulle roeping te kan uitleef. Belangrike temas wat hier en op ander plekke gereeld in gesprekke opduik is die volgende:

- *1. gemeentes behoort groter verantwoordelikheid vir mekaar te neem,
- *2. die neiging om alhoemeer gemeentesentries te werk wat die afwenteling van funksies en besluitnemoensvermoë veronderstel,
- *3. netwerke met ander gemeentes en ringe met dieselfde identiteit/demografie.

As beginpunt van 'n gesprek oor die rol van die ring en dan ook die sinode sou die volgende as riglyn kon dien:

4.4.2 Die sinode

Die SDGO formuleer die volgende belydenis – om die wese van sy funksionering te beskryf:

Ons is daarvan oortuig dat God Drie- Enig die NG kerk hier in die Noorde geplaas het om Hoop te bring en 'n Verskil te maak. Daarom:

- Bepaal Hy al ons verhoudinge;
- Laat ons ons deur die hele Bybel en ons belydenisskrifte lei wanneer ons besluite neem;
- Soek ons altyd saam met ander gelowiges na rigting;
- Bly ons sensitief vir die veranderende omstandighede van gemeentes en lidmate;
- Benut ons die ryke verskeidenheid wat gemeentes, geslagte, generasies, kulture en persoonlikhede bied;
- Erken ons die potensiaal en gawes van almal in elke gemeente;
- Skep ons ruimte dat leiers en lidmate hulle gawes en potensiaal met vreugde uitleef.

5. SLOTWOORD

Hierdie werksdokument is daarop gerig om die kerk (Noordelike Sinode) te help skryf aan 'n missionêre plan, wat ons deur die kompleksiteit van 'n 21 ste eeuse wêreld waarin ons leef en waarin ons as gelowiges geroep word, te help.

Bronnelys: Volledige verwysings wat gebruik is, kan by SDGO gekry word.

